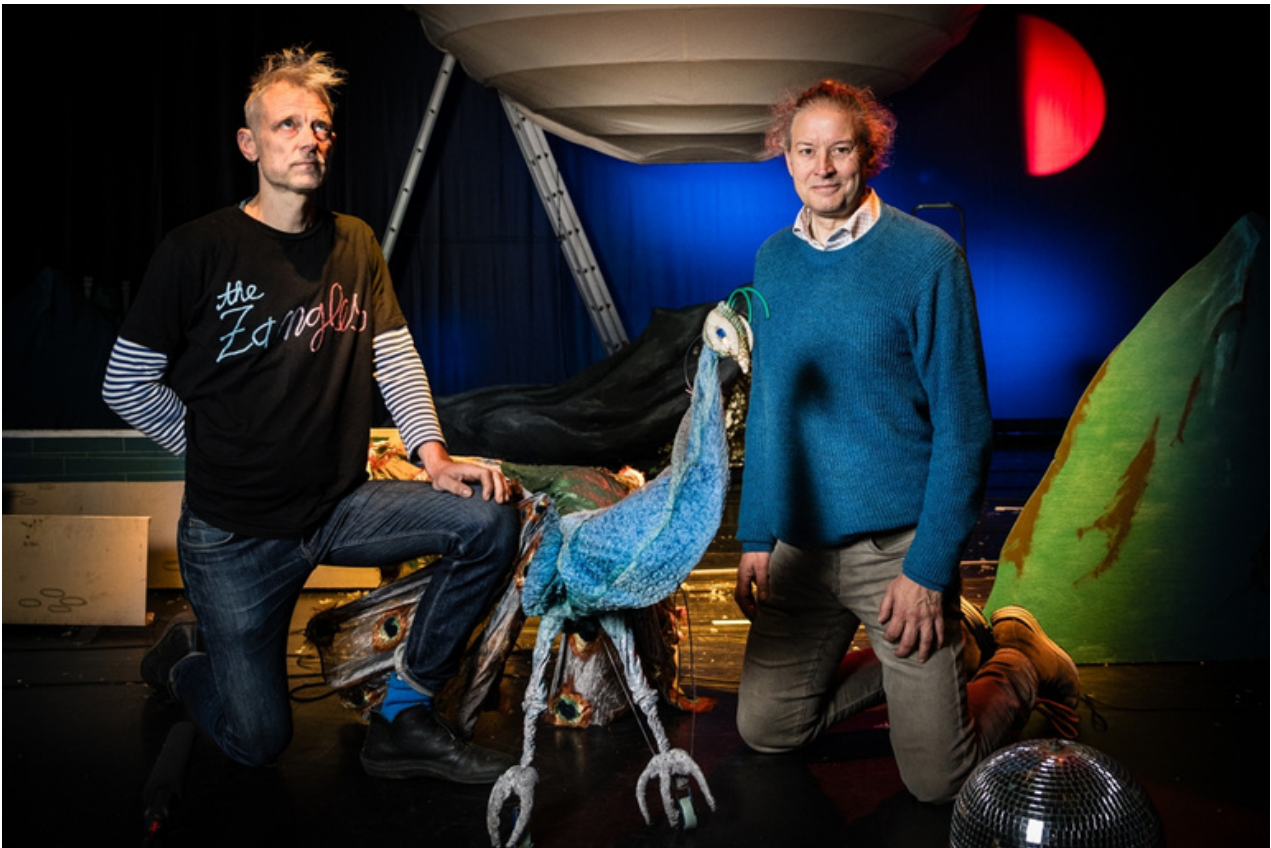

Benjamin Verdonck speelt met de magie van figurentheater: ‘Je gaat ermee naar de kern van de zaak’

Voor zijn eerste kindervoorstelling dompelde theatermaker Benjamin Verdonck zich onder in het bijzondere erfgoed van De Maan, al sinds de jaren 70 een pionier in het figurentheater. ‘Als een pop zegt dat ze in een koffiepot woont, dan geloof je dat.’

De foyer van De Maan ziet eruit als een ontplofte bouwwerf. Gereedschapskisten, dozen vol kabels en bizarre objecten – pingpongballen op wieltjes, iemand? – staan kriskras door elkaar. Morgen is de eerste schoolvoorstelling van *Een grot vol slijm met een rietje* en iedereen is duidelijk nog in klusmodus.

Voor zijn eerste kindervoorstelling, in samenwerking met Lucas van Haesbroeck, was theatermaker Benjamin Verdonck (51) dan ook behoorlijk ambitieus: hij ging aan de slag met oude decors uit het rijke erfgoed van De Maan, dat in 1948 – toen nog onder de naam Mechels Stadspoppentheater – werd opgericht door pionier Jef Contryn. In het Mechelse Speelgoedmuseum hebben veel historische poppen, decors en tekeningen een laatste onderkomen gevonden. ‘Voor sommige archiefstukken heb ik met mijn leven gevochten om ze te bewaren’, lacht Paul Contryn (62), de derde en laatste generatie poppenspelers uit de beroemde familie. ‘Poppen zijn nu eenmaal beziel, je kunt niet zomaar hun ogen gebruiken om een nieuwe figuur te maken.’

Machu Picchu

Verdonck en Contryn nemen me mee naar de theaterzaal, waar enkele vintage decorstukken een geheimzinnig natuurlandschap vormen. Een geschilderd dennenbos met in zijn schaduw een spookachtig herenhuis, twee grijze bergen, een stadswal met een uitkijktoren en in het midden van het podium een gigantische ballon die een maan moet voorstellen ... Contryn weet nog precies uit welke voorstelling alles komt.

‘Die berg, een verwijzing naar Machu Picchu in Peru, komt uit een stuk over de Inca’s uit 1970’, blikt Contryn terug. ‘Dat was toen heel vooruitstrevend, want niemand kende die wereld hier, alleen de sprookjes van Duizend-en-een-nacht.’ In de jaren 70 en 80 stond De Maan internationaal bekend om zijn vernieuwende aanpak. De handgeschilderde decors zagen eruit als een levend prentenboek, vertelt Contryn. Door het speciale ‘railsysteem’ konden de machinisten heel snel wisselen tussen een bos of een kasteel, bijna zoals op tv. De acteurs speelden in een levensgrote maquette met de poppen boven hun hoofd, zodat ze door het decor konden lopen.

Hedendaagse poppenkast

Het is niet moeilijk om te zien waarom Verdonck verliefd werd op het erfgoed van De Maan. De laatste jaren legde de theatermaker zich steeds meer toe op de creatie van magische kijkdozen, hedendaagse poppenkasten bijna, waarin hij houten cirkels, driehoeken en vierkanten volledig handmatig met touwtjes laat bewegen. In *De tijger eet*

de zebra en de vogel vliegt verschrikt weg (2022) liet hij zelfs levensgrote primaire vormen in snoepkleuren over het podium van de Bourla zweven, een woordeloos Kandinsky-ballet.

Waar Contryn is grootgebracht in de traditie van het klassieke figurentheater, houdt Verdonck meer van abstracte objecten. Het sluit aan bij zijn ecologische wereldbeeld, waarin de mens niet langer – letterlijk en figuurlijk – centraal staat op het toneel. In *Een grot vol slijm met een rietje* zie je dan ook geen poppen. ‘De laatste jaren heb ik mezelf als theatermaker steeds meer ten dienste van de dingen gesteld,’ zegt Verdonck. ‘Deze decors stonden altijd op de achtergrond, maar nu mogen ze op zichzelf bestaan.’

Dansende driehoek

Of het nu objecten, figuren of decors zijn, Verdonck en Contryn vinden het allebei magisch om iets niet-menselijks te animeren. ‘Wat een klasse’, zegt Verdonck enthousiast, terwijl hij een pauw op bibberende wieltes voortduwt. Als hij vervolgens de paraplu met gouden pauwenogen in zijn staart opendoet, kijkt iedereen met verwondering toe. Waarom blijft figurentheater toch zo magisch? ‘Het laat je toe om via de abstractie terug naar de kern van de zaak te gaan’, vindt Contryn. ‘Een acteur speelt in een voorstelling en daarna in een tv-serie, terwijl een pop altijd uniek is. Als een pop zegt dat ze in een koffiepote woont, dan geloof je dat direct.’ Verdonck beaamt: ‘Een menselijke acteur kan niet aan zichzelf ontsnappen. Maar een driehoekje dat danst, dat is wonderlijk. Het kan zich helemaal loszingen van alles wat we kennen, net zoals in een sprookje.’

Net daarom vinden ze het allebei jammer dat het ambacht van de poppenspeler aan het verdwijnen is. ‘Dat komt omdat we figurentheater te makkelijk associëren met ouderwetse verhalen, waarin de prins de prinses wakker kust. Maar kijk naar de films van Wes Anderson, dat is ook poppentheater, maar dan met echte mensen’, zegt Contryn. ‘In Frankrijk en Duitsland zijn er nog speciale scholen waar je het ambacht kunt leren. In Vlaanderen gooien we helaas graag dingen weg, terwijl er genoeg talent is en je de traditie op een prachtige manier kunt hergebruiken.’

Een grot vol slijm met een rietje, een productie van het paleis en De Maan, gaat op 28/10 in première bij De Maan (Mechelen) en toert daarna door Vlaanderen.